

Myšlení – co jest / Myšlení (a mysliti) / Myslití – co to je

Naším problémem bude, jak odpovědět na nám adresovanou výtku, že jsme náležitě nevymezili, co chápeme pod slovem (slovesem) „myslití“, případně substantivem „myšlení“. Rozhodně se nenecháme vyprovokovat k tomu, abychom se sami pokoušeli definovat, co to je „myšlení“. Vždyť tomu je už hodně přes 60 let, co jeden z největších myslitelů předcházejícího století proslovil sérii přednášek, nazvanou „Was heißt Denken?“ (Letos vyšla tiskem i česky, i když v opisech kolovala i v českém překladu už po mnoho let.) V podobě jakési základní či spodní melodie (jakéhosi „cantus firmus“) se tam opakuje upozornování na povážlivou okolnost, že prý totiž dosud nemyslíme, ale že se to musíme začít učit. O myšlení totiž můžeme plným právem přece říci něco podobného, co velký myslitel starověku řekl o „člověku“, totiž že „myšlení je to, co každý zná a ví“, a to z vlastní zkušenosti. Co bychom tedy mohli říci, že je myšlení, kdybychom si je neuvědomovali, tj. kdybychom si své myšlení jaksí nezpřítomňovali ve svém vědomí, ve svém myšlení? Kdybychom opravdu „ještě nemysleli“, nemohli bychom ergo ani říci, co to je myšlení, protože bychom neměli, čím si to uvědomit, čím bychom to mohli „myslet“. A říci to přece nelze bez toho, že to myslíme – že to aspoň nějak myslíme. Jen myšlení může myslit na to (přemýšlet o tom), co to je myšlení. A znamená to opravdu nutně, že takovým myšlením toho, co to je myšlení, je nezbytně a výhradně to, že myšlení učiníme předmětem svého myšlení? A znamená to nutně, že své myšlení, o kterém chceme rozhodnout, co to vlastně je, redukuje na pouhý „předmět“, a tedy na ne-myšlení?

(Písek, 141013-1.)